

Uitspraak Landelijke Commissie van Vertrouwenslieden

Uitspraaknr. : 16-001

Datum : 6 mei 2016

Partijen : De Cliëntenraad van <Zorgaanbieder>, verder ook te noemen de cliëntenraad of verzoeker, te dezen vertegenwoordigd door <naam> (voorzitter ad interim), <naam> (vicevoorzitter), <naam> (penningmeester) <naam> (secretaris)

en

<Zorgaanbieder> Holding, resultaatverantwoordelijke eenheid (RVE) <plaatsnaam>, verder ook te noemen zorgaanbieder of verweerder, die zich te dezen laat vertegenwoordigen door <naam> (directeur), <naam> (secretaris Raad van Bestuur), bijgestaan door de heer mr E. Boerma, advocaat.

Het geschil

De cliëntenraad vraagt de LCvV te beoordelen in hoeverre hij de bevoegdheid heeft om geheel zelfstandig een - bij voorkeur externe - cliëntenraadondersteuner te kiezen en geen gebruik te maken van de ondersteuners die de zorgaanbieder ter beschikking stelt.

Verloop van de procedure

Het verzoekschrift met bijlagen van de cliëntenraad is gedateerd en ontvangen op 3 februari 2016 en is op 12 februari 2016 ontvankelijk verklaard. De zorgaanbieder heeft een verweerschrift met bijlagen d.d. 2 maart 2016 ingediend. Partijen hebben afschrift van elkaars stukken ontvangen. Op 11 maart 2016 heeft een hoorzitting plaatsgevonden.

Ontvankelijkheid

Uit de tussen partijen gesloten samenwerkingsovereenkomst d.d. 29 maart 2012 volgt dat de zorgaanbieder aan de cliëntenraad een bovenwettelijk recht van verzwaard advies heeft toegekend ter zake van de benoeming van een coach/ondersteuner/ambtelijk secretaris. Het voorgelegde verzoek betreft een (ongevraagd) advies terzake van deze bepaling waarbij zorgaanbieder heeft aangegeven dit advies niet op te zullen volgen. De LCvV verklaart het verzoek ontvankelijk op grond van de tussen partijen gesloten samenwerkingsovereenkomst en art. 3 lid 3 jo. art. 10 lid 1 sub a van de Wmcz alsmede vanwege de algemene taak van de LCvV om een goede toepassing van de Wmcz te bevorderen.

Feiten

De commissie gaat uit van de navolgende te dezen relevante feiten en omstandigheden.

1. De Stichting <Zorgaanbieder> is een aanbieder van geestelijke gezondheidszorg in de regio <provincie> en is per 1 januari 2009 ontstaan na een bestuurlijke fusie (gevolgd door een juridische fusie per 1 januari 2012) van <rechtsvoorgangers 1 en 2>. <Zorgaanbieder> is organisatorisch onderverdeeld in resultaatverantwoordelijke eenheden (RVE-en). Er zijn vijf RVE cliëntenraden ingesteld waarvan verzoeker er een is. Voorts is bij convenant d.d. 11 juni 2012 een gemeenschappelijk overleg (GO) ingesteld waarin een afvaardiging van de vijf cliëntenraden fungeert als gesprekspartner van de Raad van Bestuur voor RVE-overstijgende aangelegenheden. Aan het GO zijn geen Wmcz bevoegdheden overgedragen door de cliëntenraden. Verzoeker heeft zijn deelname aan het GO bij brief van 18 maart 2014 opgezegd.

2. Er is een Uniforme samenwerkingsovereenkomst (USO) d.d. 29 maart 2012 gesloten tussen de Raad van Bestuur, de RVE directie en verzoeker. Deze overeenkomst kan aangemerkt worden als regeling ex art. 2 lid 2 Wmcz. De USO bevat een bepaling (H.1 art. 4) die voorschrijft dat de cliëntenraad in een huishoudelijk reglement zijn werkzaamheden in overeenstemming met de USO zal regelen. Het te dezen overgelegd huishoudelijk reglement dateert van juli 2008 en betreft nog de Cliëntenraad <rechtsvoorganger 1, locatie plaatsnaam> welk reglement verzoeker tot op heden is blijven hanteren en die niet nader afgestemd is op de USO.
3. Voor de ondersteuning van de cliëntenraden en het GO zijn thans bij zorgaanbieder vijf medewerkers in dienst. Op hen is een taak-/functieomschrijving d.d. 15 april 2013 van toepassing. Een aantal van hen was voorheen in dienst bij LPR en LOC.
4. Zorgaanbieder heeft op 2 februari 2016 mondeling en schriftelijk aan verzoeker voorgelegd dat er rond augustus 2016 gezamenlijk werk gemaakt zou kunnen worden van de vacature bij de cliëntenraad/verzoeker vanwege pensionering van de huidige vijf ondersteuners. Tot die tijd acht zorgaanbieder het aangewezen dat de cliëntenraad/verzoeker naar eigen keuze en in goed overleg met de andere cliëntenraden, een van de vijf zittende ondersteuners zal benaderen. Verzoeker heeft hier bij e-mail d.d. 2 februari 2016 afwijzend op gereageerd en aangegeven de zaak aan de LCvV voor te willen leggen.

Standpunten van verzoeker, zakelijk en verkort weergegeven.

5. Verzoeker stelt voldoende reden te hebben gehad om in april 2014 het vertrouwen in de toenmalige ondersteuner op te zeggen. Deze redenen zijn verwoord in een brief d.d. 7 april 2014 en in het verslag van een gesprek d.d. 28 mei 2014. Het betrof, kort gezegd, haar rol/houding bij het dossier 'project Achterban' en het verwijt van de cliëntenraad/verzoeker dat de ondersteuner zich overheersend opstelde en zich teveel bemoeide met de inhoud van het cliëntenraadswork.

6. Ook van de overige ondersteuners die zorgaanbieder nadien aan verzoeker heeft willen verbinden, vindt verzoeker dat deze teveel hun eigen wil en mening doordrukken in plaats van de autonomie van de cliëntenraad te respecteren. Verzoeker vindt dat een ondersteuner slechts opdrachten van de cliëntenraad dient uit te voeren, daarbij geen weerwoord moet geven en louter administratief ondersteunend moet zijn. Voor inhoudelijke coaching en ondersteuning wil verzoeker een externe adviseur kunnen raadplegen. Voorgaande is meerdere malen aan zorgaanbieder voorgesteld. Verzoeker ontkent met dit voorstel te beogen dat bepaalde leden aan een bezoldigde functie zullen worden geholpen.

7. Dat verzoeker in diverse geschillen verwickeld is geraakt (met een voormalig cliëntenraadslid, met diverse ondersteuners, het GO en de zorgaanbieder) wijt verzoeker aan de veranderde werkwijze die begin 2014 is ingevoerd met de komst van een nieuwe voorzitter. Sindsdien heeft verzoeker een kritische en proactieve houding aangenomen die blijkbaar niet op prijs gesteld wordt door de ondersteuners en de zorgaanbieder. Door het langdurig ontbreken van ondersteuning is over afgelopen twee jaar geen jaarverslag als genoemd in art. 5 van het huishoudelijk reglement uitgebracht. Voornoemde geschillen nemen veel tijd en energie van verzoeker in beslag. Er wordt wel vergaderd en gecorrespondeerd en ook worden afdelingsbezoeken afgelegd om contact met de achterban te onderhouden.

8. Verzoeker stelt zich op het standpunt dat het niet conform de Wmcz is dat ondersteuners door de zorgaanbieder worden toegewezen in plaats van dat de cliëntenraden hierin zelf een keuze kunnen maken. Ondersteuners in loondienst staan onder directe invloed van de zorgaanbieder waardoor er geen onafhankelijke cliëntmedezeggenschap kan plaatsvinden en cliënten(raden) niet leidend kunnen zijn bij het besturen van de instelling, hetgeen volgens verzoeker wel zou moeten. Vanwege de dominante manier waarop de ondersteuners die bij <Zorgaanbieder> werken zich opstellen, kan redelijkerwijs niet van verzoeker gevergd worden dat zij genoegen neemt met een van hen. Als voorbeeld van de te grote invloed van de ondersteuners wordt genoemd dat binnen het GO het voorzitterschap door de ondersteuner wordt vervuld en dat deze kritische deelnemers aan

het GO daarbij monddood maakt. Dit was ook de reden voor verzoeker om zich uit het GO terug te trekken.

9. Verzoeker geeft ter zitting aan het voorstel van de zorgaanbieder van 2 februari jl. om de pensionering van een ondersteuner rond augustus 2016 aan te grijpen om de impasse te doorbreken en het geschil te beëindigen, eerder niet aldus te hebben ontvangen of begrepen. Verzoeker geeft ter zitting desgevraagd aan hier wel aan mee te willen werken als eerst gezamenlijk naar de taak- en functieomschrijving gekeken zal worden aangezien verzoeker vindt dat een nieuwe cliëntenraadondersteuner tevens GGZ ervaringsdeskundige moet zijn. Verzoeker geeft aan het tot augustus 2016 nog wel zonder ondersteuner te kunnen stellen aangezien geen van de ondersteuners die in dienst zijn bij zorgaanbieder, geschikt geacht wordt en verzoeker eerst kennis wil nemen van het oordeel van de LCvV.

Standpunten van verweerder, zakelijk en verkort weergegeven

10. Verweerder heeft afgelopen twee jaar diverse pogingen gedaan om de cliëntenraad aan ondersteuning te helpen. Na het conflict met de ondersteuner in 2014 zijn verschillende ondersteuners van de overige cliëntenraden voorgedragen die door verzoeker allen werden afgewezen. Om uit de impasse te geraken is het voorstel d.d. 2 februari 2016 gedaan. Wanneer dat voorstel niet geaccepteerd zou worden had zorgaanbieder zelf (eenzijdig) aan verzoeker een voordracht willen doen en voor verzwaard advies voorleggen, eventueel gevolgd door een LCvV procedure bij negatief advies. De cliëntenraad/verzoeker heeft zich echter al voortijdig tot de LCvV gewend.
11. Verweerder vindt dat een cliëntenraadsondersteuner niet alleen maar een secretariële functie moet hebben, zoals verzoeker heeft aangegeven, maar dat deze een belangrijke brugfunctie tussen de cliëntenraad en de zorgaanbieder heeft te vervullen. De taak-/functieomschrijving d.d. 15 april 2013 (productie 6 bij verweerschrift) maakt dit ook duidelijk. Wanneer verzoeker aan deze taak-/functieomschrijving bij de werving van een nieuwe ondersteuner de eis 'GGZ ervaringsdeskundigheid' zou willen toevoegen, dan is

dat uiteraard bespreekbaar. Of de vacature die per augustus 2016 ontstaat, zal leiden tot een nieuwe ondersteuner voor verzoeker hangt mede af van de overige cliëntenraden en de overige ondersteuners aangezien er dan (wederom) geschoven moeten worden binnen de formatie ondersteuners. Bij eerdere pogingen van zorgaanbieder om verzoeker aan een andere ondersteuner te helpen waren de overige raden en ondersteuners steeds inschikkelijk zodat zorgaanbieder goede hoop heeft dat dit opnieuw het geval zal zijn.

12. Zorgaanbieder noemt het opvallend dat van de huidige vijf bij <Zorgaanbieder> aanwezige ondersteuners er klaarblijkelijk niet één aan de eisen van verzoeker kan voldoen en dat vier van hen hetzelfde verwijt kregen, namelijk de regie over te willen nemen. Bij andere raden speelt dit niet en zorgaanbieder herkent geenszins het beeld dat verzoeker van de ondersteuners schetst. Het duidt er op dat het hier een structureel afwijzen betreft en niet om iets incidentieels of persoonlijks gaat. Het komt zorgaanbieder voor dat het onderhavige geschil is ontstaan doordat verzoeker de huidige vicevoorzitter een functie als bezoldigd extern adviseur heeft willen aanbieden en zorgaanbieder daar niet in mee heeft willen gaan. Verzoeker heeft in de afgelopen tijd een aantal functies binnen de cliëntenraad geïntroduceerd die in de overeenkomst of het reglement niet genoemd worden (erelid, voorzitter ad interim, vicevoorzitter).

13. Zorgaanbieder hoopt dat er toch nog gezamenlijk per augustus 2016 op zoek gegaan kan worden naar nieuwe invulling van de vacature omdat inmiddels betwijfeld wordt of de cliëntenbelangen nog wel gediend worden. Dat verzoeker dan tot augustus zonder ondersteuner functioneert acht zorgaanbieder niet goed voor de cliëntmedezeggenschap maar als dit de kans op de-escalatie vergroot dan zij het zo.

Overwegingen en conclusies van de LCvV

14. De LCvV zal het voorgelegde verzoek toetsen aan de op grond van art. 2 lid 2 sub b Wmcz door zorgaanbieder opgestelde regeling materiele middelen en beoordelen of die regeling de cliëntenraad redelijkerwijs in staat kan stellen tot behartiging van het

gemeenschappelijke cliëntenbelang. Ook dient te worden beoordeeld of zorgaanbieder in redelijkheid heeft kunnen besluiten om het ongevraagde verzwaarde advies van verzoeker (om afwijkend van de regeling te faciliteren) niet op te volgen.

15. De LCvV overweegt dat de hier van toepassing zijnde regeling materiele middelen is neergelegd in de Uniforme samenwerkingsovereenkomst (USO) waarvan Hoofdstuk 7 artikel 1 lid 8 en 9 luidt:

De Raad van Bestuur c.q. de Directie stelt, indien en voor zover de Cliëntenraad dit wenst, een coach/ondersteuner/ambtelijk secretaris aan, die de Cliëntenraad voor het aantal overeengekomen uren ondersteunt/helpt en/of van advies dient. (..)

De taken en verantwoordelijkheden van de coach/ondersteuner/ambtelijk secretaris worden in overleg met de Raad van Bestuur c.q. de Directie en Cliëntenraden afgesproken

16. De LCvV overweegt dat de hiervoor genoemde nadere afspraken met betrekking tot de taken en verantwoordelijkheden in een taak-/functieomschrijving d.d. 15 april 2013 zijn neergelegd (overgelegd als bijlage 6 bij het verweerschrift). Deze omschrijving vermeldt als kerndoel van de functie:

Optimale medezeggenschap en belangenbehartiging van cliënten/patiënten door het ondersteunen van het zelfstandig functioneren van de cliëntenraad. De ondersteuner werkt vanuit het perspectief van cliënten/patiënten, stimuleert emancipatie, belangenbehartiging en vorming/educatie van cliënten/patiënten.

Deze taak-/functieomschrijving vermeldt voorts dat van de ondersteuner zelfstandigheid verwacht wordt, dat deze samenwerkingsgericht is, een brugfunctie vervult en (pro)actief zal meewerken aan de totstandkoming van kwalitatieve en effectieve adviezen.

Administratieve ondersteuning is in deze omschrijving slechts een klein onderdeel van het volledige takenpakket van de ondersteuner van wie tevens ervaring gevraagd wordt in het begeleiden van psychiatrisch cliënten/patiënten.

17. De LCvV overweegt dat het hier een zeer duidelijke taak-/functieomschrijving betreft die gericht is op -, en voldoende waarborgen biedt voor, zelfstandigheid en onafhankelijkheid

van zowel de cliëntenraad als de ondersteuner zelf, en daarbij geënt is op de doelgroep die het hier betreft. Nu op geen enkele wijze is aangetoond dat andere cliëntenraden bij <Zorgaanbieder> dezelfde problemen en onvrede jegens de ondersteuners ervaren als verzoeker, gaat de LCvV er van uit dat de getroffen regeling niet alleen in theorie maar ook in de praktijk voldoende in staat stelt tot goede belangenbehartiging.

18. De LCvV concludeert op grond van vorenstaande dat zorgaanbieder in redelijkheid heeft kunnen besluiten het ongevraagd verzwaard advies van verzoeker om in afwijking van de eigen regeling, zowel een betaalde secretariële kracht (op MBO niveau) als een externe coach/adviseur (HBO niveau) naar eigen keuze, te faciliteren, niet op te volgen.

19. De LCvV overweegt dat het de cliëntenraad op grond van de USO vrij staat om af te zien van door zorgaanbieder aangeboden coaches/ondersteuners en dat de USO zorgaanbieder niet de mogelijkheid geeft om eenzijdig een ondersteuner 'toe te voegen' wanneer de cliëntenraad aangeeft hier geen prijs op te stellen. De zorgaanbieder zal zich er echter in dat geval wel -actiever dan nu het geval is- van moeten vergewissen of er nog wel effectieve cliëntmedezeggenschap plaatsvindt en of de achterban zich nog wel goed vertegenwoordigd vindt. Mocht dit niet het geval zijn dan riskeert de cliëntenraad dat zorgaanbieder zal interveniëren en bijvoorbeeld nieuwe leden zal aanzoeken. De geïsoleerde positie waarin verzoeker zich bevindt, de intensiteit waarmee verzoeker diverse geschillen voert, en het ontbreken van overzichten van de verrichte werkzaamheden van de cliëntenraad, ziet de LCvV in dat opzicht als zorgwekkende signalen.

20. De LCvV herhaalt hier graag de aanbeveling die ook in diverse eerdere uitspraken al werd gedaan, namelijk om regelmatig de samenwerking tussen cliëntenraad en zorgaanbieder te evalueren en daarbij ook de materiele en personele middelen te betrekken. Waar nodig kunnen dan aanpassingen doorgevoerd worden of verbeteracties in gang gezet worden.

Oordeel

De Landelijke Commissie van Vertrouwenslieden oordeelt dat uit de Wmcz en de bij zorgaanbieder geldende regeling materiele middelen voor de cliëntenraad geen bevoegdheid afgeleid kan worden om zelfstandig een (externe) coach/ondersteuner uit te kiezen. Dat geen van de door zorgaanbieder beschikbaar gestelde medewerkers goede ondersteuning zou kunnen bieden of dat deze niet voldoende onafhankelijk zouden zijn, acht de commissie niet aangetoond. Het niet opvolgen van het ongevraagd verzwaard advies, strekkend tot afwijking van de bij zorgaanbieder geldende regeling (inclusief taak-/ functieomschrijving,) acht de LCvV derhalve niet onredelijk of onbillijk.

Deze uitspraak is vastgesteld door de voorzitter van de Landelijke Commissie van Vertrouwenslieden, mevrouw mr. S.B. de Pauw Gerlings-Döhrn, en de leden de heer mr. A.J. Heerma van Voss, en mevrouw J.C. Huisman-Mak.

Vastgesteld en ondertekend d.d. 6 mei 2016

mr. S.B. de Pauw Gerlings-Döhrn
voorzitter

mr. L. Bos
secretaris